

Viera – čo je to?

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Nesprávne predstavy o viere – Jak 2,19
2. Čo je viera – Žid 11,1; Rim 10,17; 12,3; Sk 16,30.31; Ján 17,3
3. Dôsledky viery – Jak 2,17.20.23; Žid 11,31.32

Jedného dňa sa malý chlapec vracal domov z bohoslužby. Bol teplý letný deň. Okná v autobuse boli pootvárané. Na kartičke, ktorú dostal od učiteľky, mal napísaný biblický verš: „Majte vieru v Boha!“ (Mar 11,22) Vtom ktosi otvoril okno. Prievan spôsobil, že mu kartička vyletela otvoreným oknom von. Chlapec začal kričať: „Zastavte! Moja viera v Boha vyletela von oknom!“

Čo je to viera? Asi uznáte, že skutočná viera nemôže vyletieť von otvoreným oknom.

1. Nesprávne predstavy o viere – Jak 2,19

O viere sa v náboženských kruhoch veľa hovorí. Členovia kresťanských cirkví o sebe radi hovoria, že sú „veriaci“. Napriek veľkému množstvu informácií o viere mnohí majú o nej skreslené predstavy.

Viera je viac ako názor, mienka alebo intelektuálny pohľad na vec. Mnohí ľudia dnes tvrdia: „Ja tiež verím. Som presvedčený, že niekde v nekonečnom vesmíre musí ktosi byť. Nemohlo to všetko vzniknúť len tak náhodou.“ Toto však nie je viera. To je názor, určitá mienka, alebo pohľad na vec. Biblia nás upozorňuje, že podobnú „vieru“ majú aj démoni. V Božích očiach však takáto viera nemá nijakú hodnotu. (Jak 2,19)

Viera je viac ako presvedčenie. Jeden školák raz povedal: „Veriť znamená byť presvedčený o niečom, o čom viete, že to tak nie je.“ Mnohí si myslia, že ak o niečom budú veľmi silno presvedčení, potom sa to určite stane. To by však znamenalo, že ak niečomu verím, že je to tak, že to tak aj bude? Ak som presvedčený, že na Mesiaci je teraz človek, znamená to, že tam naozaj je? Samozrejme nie, lebo to nezodpovedá skutočnosti. Iste, niekto by mohol namietat, že keby som skutočne veril, tak by tam bol. Ale to je manipulovanie myslou, nie viera. Je zarážajúce, koľko kresťanov sa domnieva, že vypočutie ich modlitieb závisí od toho, ako dokážu zmanipulovať svoju myseľ. Musíme rozlišovať medzi poverou a vierou. Povera je založená na určitých predstavách (napr. čierna mačka, piatok 13.), viera na dôvodoch a faktoch.

Viera je viac ako príslušnosť k cirkvi alebo nejakému cirkevnému spoločenstvu. Keď sa dnes ľudia pýtajú: „Akej je on (ona) viery?“ často tým myslia na vierovyznanie alebo príslušnosť k cirkvi. Ale viera je viac než len intelektuálny súhlas s nejakým krédom alebo formálna príslušnosť k cirkevnému spoločenstvu. (Luk 13,25-30)

Medzi vierou a poznaním je vzťah priamej úmernosti. Za bývalého režimu nás v škole učili, že viera je vlastne pre tých, čo nepoužívajú svoj rozum. Čím je človek rozumnejší, tým menej sa opiera o vieru. Jednoducho ju nepotrebuje a zaobíde sa bez nej. Viera a náboženstvo – to je len pre staré babky, ktoré toho veľa nevedia; stoja nad hrobom, preto majú strach z budúcnosti. Je zaujímavé, že mnohí si myslia, že medzi vierou a poznaním je vzťah nepriamej úmernosti. Čím väčšie poznanie, tým menšia viera, a naopak.

Veriť podľa nich znamená „vypnúť“ logické myslenie a súdnosť (schopnosť správne uvažovať).

Lenže v skutočnosti je to presne naopak. Čím väčšie poznanie, to znamená čím lepšie niekoho poznám, tým viac mu dôverujem. (Samozrejme za predpokladu, že je to človek dôveryhodný. Existujú aj takí ľudia, ktorých čím lepšie poznáte, tým menej im dôverujete; ale to je iná kapitola.) Skutočné poznanie vedie k viere a dôvere. (V gréčtine neexistujú dve slová na vyjadrenie viery a dôvery; *pistis* vyjadruje oboje.)

2. Čo je viera? – Žid 11,1; Rim 10,17; 12,3; Sk 16,30.31; Ján 17,3

Všeobecne je viera schopnosť, ktorú má každý človek. Schopnosť dôverovať druhým je nám vlastná, každodenne ju používame, aj keď je pravda, že do značnej miery závisí od výchovy v detstve a od vzťahov v ňom vytvorených.

Keď nastupujeme do autobusu, dôverujeme, že nás šofér dovezie na miesto určené. Keď nám dajú v lekárni lieky, nerobíme doma ich analytický rozbor, aby sme zistili, či sme nedostali jed. Bez schopnosti veriť by ľudia na tomto svete nemohli existovať. Boh nám dal schopnosť dôverovať na základe faktov a skúseností. Preto, aj pokiaľ ide o náš vzťah k nemu a k Biblii, nechce od nás nič iné, len aby sme sa na základe vlastných skúseností a známych faktov o tom presvedčili a zaujali čestný postoj k tomu, čo nám ponúka.

Mnohí ľudia však tvrdia, že veriť nemôžu, aj keď sa o to pokúšajú. Je to však veľmi nepresný výrok. Otázkou nie je, či je človek schopný veriť, ale **komu** verí. Každý človek je schopný veriť. Boh dáva každému človeku prichádzajúcemu na svet „mieru“ viery. Ak by Boh dal schopnosť veriť len niektorým, potom by bolo nespravodlivé, aby vyžadoval vieru ako podmienku spasenia od všetkých. (Mar 16,16)

Pretože schopnosť veriť majú všetci, dôležité je pýtať sa, ako túto schopnosť používame a kto je objektom našej viery. V biblickej viere nejde o vzťah k niečo-mu, ale o osobný vzťah k Niekomu. Keď poviem: „Verím, že Ján má čierne vlasy,“ ide vlastne o nepresné použitie pojmu „viera“. Táto „viera“ je zameraná na nejakú „vec“, predmet, o ktorom potrebujem viac informácií. Takéto použitie slova „viera“ vyjadruje skôr určitú pochybnosť, niečo, o čom nie som celkom presvedčený alebo čím si nie som celkom istý.

Naproti tomu vyjadrenie: „Verím v Jánovo priateľstvo,“ hovorí o vzťahu dôvery. Táto „viera“ je zameraná na osobu a je výsledkom môjho kladného vzťahu k dotyč-nému človeku. V biblickom chápaní je viera vždy zameraná na osobu.

Viera je vzťah s Bohom, do ktorého vstupujem na základe poznania. V známej a často citovanej biblickej definícii viery zo Žid 11,1 sa hovorí, že „viera“ je „*hypostasis*“. *Hypostasis* je grécke slovo, ktoré sa prekladá ako „podstata“. Tento preklad nám však veľmi nepomáha pochopiť, čo viera v skutočnosti je.

Keď na začiatku nášho storočia archeológovia robili vykopávky v Egypte, našli mnoho dokumentov s nadpisom „*hypostasis*“. Pri čítaní týchto starých manuskriptov zistili, že sú to vlastne záznamy o obchodných dohodách, predajú a kúpe majetku a pod. Odvtedy vieme, že apoštol nám vlastne chce povedať, že viera je zmluvný vzťah s Bohom. Boh nám ponúka veľmi veľa. Vie však, že najprv sa nám musí pred-staviť, inak mu nebudeme dôverovať.

A tak Boh robí všetko pre to, aby sa nám zjavil a predstavil, aby sme ho mohli poznať. (Ján 17,3) Z Hozeáša 6,6.7 vyplýva, že milovať Boha (hebr. slovo „chesed“ znamená „zmluvná láska, milosť“) znamená poznať ho a poznať ho znamená milo-vať ho. V biblickom zmysle poznať niekoho znamená mať k nemu úzky vzťah lásky, dôvery a priateľstva. (1 Moj 4,1; Mat 7,23)

Odkiaľ pochádza takáto viera alebo dôvera? „Teda viera je z počutia, počutie však skrze slovo Kristovo.“ (Rim 10,17) Viera je síce Boží dar (Rim 12,3), ale to ešte nie je spásna viera. Opravdivá (spásna) viera pochádza z čítania (počúvania) Božieho slova. Božie slovo teda zohráva nezastupiteľnú úlohu v procese budovania viery. O túto vieru je nutné bojovať. (Júda 3) Nesmieme stratiť zo zreteľa určité napätie: Na tom, že verím, nemám žiadnu zásluhu, pretože viera je Boží dar každému. Za to, že neverím, som zodpovedný, pretože viera je z počutia (čítania) Božieho slova a je nutné o ňu zápasiť.

Ak Boha nepoznáme tak, ako sa nám zjavuje v Biblii, náš vzťah k nemu je viac poverou než vierou. Správna viera v Boha teda nebude „skokom do tmy“, ako to niektorí hovoria. Boh nás nenechal v tme, ani nás nenabáda k tomu, aby sme riskovali. Naopak, varuje nás pred tým, aby sme dôverovali tomu, koho dobre nepoznáme. Viera je krok viery do náručia milujúceho Boha.

Viera je teda vzťah lásky, dôvery a priateľstva k Bohu ako k osobe, ktorú poznáme. Čím lepšie ho poznáme, tým lepšie sú naše vzťahy.

3. Dôsledky viery – Jak 2,17.20.23; Žid 11,31.32

Ako však zistím, či mám naozaj takýto vzťah, či mám správnu vieru? O tom sa veľa diskutovalo už v ranom kresťanstve, počas reformácie a diskutuje sa až dodnes.

Viera bez skutkov je mŕtva, neužitočná. (Jak 2,17.20) Je isté, že Boh od nás očakáva vieru, aj skutky. (Ef 2,8-10) Koľko skutkov však musím urobiť a aké? Je pravda, ako sa to často tvrdí, že viera a skutky sú ako dve veslá na lodi, ktorými musím veslovať, aby som sa dostal do neba? Nie je práve toto snaha zachrániť sa vlastným úsilím? Ved' ak sa sústredím na skutky a svoju vieru začnem merať svojím výkonom, už som sa chytil do pasce skutkárstva! Nie je možné, aby sme sa tu púšťali do exegetických alebo teologických vysvetlení všetkých týchto problémov.

O Abrahámovi je napísané, že „bol nazvaný Božím priateľom“. (Jak 2,23) Správna viera teda zo mňa urobí Božieho priateľa. To znamená, že chcem budovať správny vzťah s Bohom, som ochotný načúvať tomu, čo mi Boh hovorí a prijať to, čo mi ponúka. Boh odo mňa neočakáva stopercentnú výkonnosť. Vie totiž, že to v tomto hriechom porušenom svete nie je možné. Očakáva však odo mňa stopercentnú ochotu načúvať a nechať sa viesť. Abrahám nebol nazvaný „otcom veriacich“ preto, že podal najlepší výkon, ale preto, že bol ochotný načúvať a nechať sa viesť. Keď mu Boh niečo ponúkol alebo ho niekam zavolať, bol ochotný urobiť krok vpred. Jeho výkon mal svoje nedostatky. Keď ho však Boh volá z chaldejského Úru, pretože mu ponúka niečo lepšie, Abrahám s dôverou ide.

Mať správnu vieru znamená mať taký vzťah, ktorý možno čestne klasifikovať ako vzťah priateľstva. Priateľa sa nepýtam, do akej miery ho môžem klamať a pod-vádzať, aby náš vzťah ešte pretrval a bol v poriadku. Keď povieme, že Boh od nás čaká poslušnosť, dokonca stopercentnú poslušnosť, nemyslíme tým stopercentný výkon, ale stopercentnú ochotu načúvať (poslušnosť po grécky = *hypoakue*, t.j. byť pripravený načúvať). Takáto viera znamená, že som pripravený počuť, čo mi Boh chce povedať, ísť cestou, ktorou ma chce viesť, urobiť krok vpred, ku ktorému ma vyzýva a poslúchnuť to, čo mi v Písme svätom radí.

II. Výkladové poznámky

Jak 2,14-26 (por. Rim 4,1-25) – Ak veríme, že Božie slovo je inšpirované, potom nie je možné postaviť to, čo hovorí Jakub, proti tomu, čo hovorí Pavel. Oni si ne-protirečia. Musíme si uvedomiť, že hovoria o dvoch rôznych veciach. Jakub neporovnáva vieru a skutky ako prostriedok prístupu k Bohu, ale hovorí o živej a mŕtvej viere. Nepopiera, že človek je ospravedlnený vierou, ale to, že vyznanie viery stačí na ospravedlnenie.

Dobré skutky sú nerozlučne späté s vierou. Ak teda skutky neexistujú, viera je mŕtva, neužitočná. (v. 17.20) Vieru a skutky je nutné rozlišovať (kvôli správne mu chápaniu ospravedlnenia a posvätenia), ale nie ich oddeľovať, pretože v praxi idú vždy spolu. Viac sa budeme touto tematikou zaoberať v nasledujúcej lekcii o ospravedlnení vierou.

III. Praktické dôsledky

Žiada Boh od nás veľa? On vie, že naša schopnosť vyprodukovať vonkajší výkon môže byť slabá. Očakáva však, že v rámci vzťahu nebudeme podvádzať, ale budeme ochotní načúvať. Žid 11 nám predstavuje galériu „hrdinov“ viery. Čítame tam o Rachab, Gedeonovi, Barákovi, Samsonovi, Jeftovi, Dávidovi a ďalších. Tí všetci mali v živote mnoho problémov a zápasili s mnohými slabosťami. Boli to však ľudia, ktorí Bohu dôverovali a boli ochotní počuť jeho hlas. V Žid 11 sú zaznamenaní pre naše povzbudenie. Ak oni mohli mať takýto vzťah, môžeme ho mať aj my.

Takýto vzťah mali nielen „hrdinovia“ viery, ale aj lotor na kríži. Nie div, že keď sa žalárnik spýtal: „Páni, čo mám robiť, aby som bol spasený?“, Pavel mu odpovedal: „Ver v Pána Ježiša a budeš spasený...!“ (Sk 16,30.31)

Slovo viera vyjadruje vzťah k Bohu – vzťah dôvery, lásky a hlbokého obdivu. Na základe dostatočných dôkazov, ktoré nám Boh zjavuje, môžeme veriť tomu, čo Boh hovorí, prijať to, čo Boh ponúka a bez výhrad vykonať to, čo nám Boh prikazuje, a to teraz, aj v budúcnosti. Každý, kto má takúto vieru, bude určite spasený, pretože Boh spasí všetkých, ktorí mu dôverujú. „Ver v Pána Ježiša a budeš spasený!“